

Leadtrompet

Hier zijn mijn ideeën over lead spelen, dus over de 1e trompet in een bigband of blazerssectie. Mijn ideeën hierover zijn gevormd door veel te mogen spelen naast en met diverse bekende leads en natuurlijk ook door mijn eigen ervaringen hiermee. Ik probeer altijd zoveel mogelijk naar opnames te luisteren en daarnaast interviews met bekende leads te lezen. Ik verdeel mijn ideeën onder van belangrijk naar minder belangrijk. Je kunt deze informatie natuurlijk ook gebruiken als geen 1ste trompet speelt maar een sectieblazer bent. Meestal praat ik hier vanuit een bigband situatie.

Een lead moet leiden

Het woord lead betekent leiden, dus niet *highblowen* (hoog spelen). Een leadtrompettist heeft als belangrijkste taak de band of sectie te leiden. Hij moet er samen met de drummer voor zorgen dat de timing, frasering en opvatting van de muziek duidelijk is. Hoe meer je dat als lead af kunt dwingen door je spel, hoe makkelijker het is voor de band om jou te volgen.

Om een trompet sectie of eigenlijk de hele big band te kunnen leiden moet je een idee hebben hoe je de muziek moet interpreteren. Daarvoor moet je de verschillende muziekstijlen kennen en weten welke opvatting en frasering daarvoor nodig is. Zoals je zult begrijpen heeft swing muziek een andere opvatting en frasering dan bijv. muziek uit Latijn-Amerika. Maar ook tussen diverse swingstijlen zijn er verschillen in frasering en opvatting. Sommige swingmuziek nodigt uit tot een wat meer *layback* timing (bijv. Thad Jones of Count Basie) en andere muziek vraagt weer om meer bovenop de muziek te zitten (meestal de wat oudere swingmuziek uit de jaren '30-'50). Ik heb veel 1ste partijen uitgeschreven en met de opnames meegespeeld om er gevoel voor te krijgen en mijn eigen opvatting over de stijl te vormen. Dit proces is nog niet afgerond natuurlijk, je leert altijd weer bij, ook van collega's. Probeer je te concentreren op (de hi-hat en ride cymbal van) de drums en op de lead-trompettist als je naar een opname luistert. Luister hoe zij de muziek interpreteren en hoe de interactie tussen hen is en eventueel met de rest van de band.

Consequent zijn

Als je de stijl eenmaal beheerst, pas dan je frasering en stijlopvatting dan zo consequent mogelijk toe, dus de timing, de afsluitingen van de noten, etc. Als je dezelfde ritmes steeds anders fraseert en timet krijgt de rest van de band geen idee van hoe jij het zou willen laten klinken. Het spreekt vanzelf dat je gestemd bent. Meestal wordt nu op een $a = 441\text{hz}$ gestemd, check dat voor een concert met de piano en de bas. Als de basis (piano, bas, 1ste trompet) niet stemt, dan verspreidt de slechte stemming zich als een olievlek over de hele band en wordt het steeds zwaarder om tijdens het concert nog samen te spelen. Jij zult dat allemaal voelen in je bovenlip....

Communiceren

Communiqueer goed met je sectie en met de andere secties als dat nodig is, zodat iedereen met dezelfde stijlopvatting en frasering speelt. Luister ook goed of je sectie onderling in balans is, ook vergeleken met de rest van de band. Als een frase na een paar keer nog anders gespeeld wordt dan jij zou willen, wijs je sectie er dan op i.p.v. door te blijven modderen. Schrijf de afspraken duidelijk in de bladmuziek, zodat een eventuele invaller weet hoe de muziek gespeeld wordt door de band. Hoe duidelijker alles opgeschreven staat hoe minder slordigheden. Geplakte partijen en duidelijke segno's en coda's helpen allemaal om het aantal onnodige fouten te beperken.

Een sectie die goed samenspeelt en dezelfde timing en stemming heeft, hoeft ook niet zo hard te spelen om toch als een blok te klinken. Daardoor spaar je jezelf (en de rest van de band) voor de zwaardere frases.

Concentratie

Een moeilijker punt om te leren beheersen is concentratie. Het is mij opgevallen top-leads een enorme concentratie hebben zodra ze beginnen te spelen. Daardoor maak je minder snel fouten. Hoe en of je dit kunt trainen weet ik niet, maar als je je inleeft in de muziek i.p.v. druk bezig te zijn met andere zaken tijdens het spelen, zal dat in ieder geval helpen.

Hierbij hoort ook het prima vista lezen, dus het direct herkennen van ritmes en noten en daarna foutloos kunnen spelen. Dit kun je wel degelijk trainen. Ten eerste moet je natuurlijk je toonladders e.d. beheersen zodat je de lijnen herkent en automatisch speelt. Het helpt om veel nieuwe muziek oefenen, zoals bijv. Arban etudes of transcripties van solo's. Kijk voordat je begint te spelen wat de voortekens zijn. De partijen moeten duidelijk opgeschreven zijn, segno's en coda's moeten duidelijk aangegeven staan. Ik schrijf nog wel eens extra duidelijk de toevallige voortekens of een herstellingsteken in de volgende maat. Een cirkeltje om de dynamiek, modulaties e.d. wil ook wel eens helpen. De partijen moeten geplakt zijn, zodat je niet onnodig zit te bladeren, of dat er een blad op de grond valt. Het lijkt misschien onzinnig maar in de praktijk zijn dit soort kleine dingetjes erg behulpzaam.

Bereik

Je moet natuurlijk een groot bereik hebben en voldoende kracht om met een soort sprankeling de muziek te kunnen spelen. Het moet niet zwaar klinken, maar een soort frisheid en energie hebben. Als je het al zwaar vindt moet het in ieder geval niet zo klinken. Ook niet op een slechte dag.

Sinds de opkomst van highblowers zoals Maynard Ferguson, is het bereik dat van een lead-trompettist verwacht wordt erg vergroot. Tegenwoordig wordt van een professionele lead toch wel minstens een G3 verwacht, maar veel leads kunnen op een goede dag ook wel een C4 neerzetten. Ik ben wel van mening dat alles boven de G3 optioneel opgeschreven moet worden. Arrangeurs vergeten wel eens dat je ook een slechte dag kunt hebben...

Iets anders is dat je soms zo gefixeerd kunt zijn op die laatste slotnoot dat daardoor de rest van het arrangement slecht wordt gespeeld door een te nerveuze ademhaling. Ik kan daar alleen maar over zeggen: houd je met de muziek bezig en niet met de noten. Denk niet in termen of je bepaalde noten wel of niet kunt spelen, maar HOE je ze wilt spelen, met welke frasering etc. Je meer kans dat je de hoge noten raakt als je niet te gespannen met de noten bezig bent. Als je daarna nog die ene noot van het arrangement kickst dan klonk de rest van het arrangement in ieder geval goed!

Zoals je ziet zet ik de omvang van het bereik niet op de eerste plaats. Een groot bereik is natuurlijk wel vereist maar is niet het belangrijkste om een goede lead te worden. Ik speel liever met een swingende 1ste trompettist die tot een hoge D speelt dan met een zogenaamde highblower met een slechte timing. Het merendeel van de muziek is namelijk onder de C3 geschreven...

Soleren

Het helpt ook als je soleert en je een gevoel hebt voor de verschillende jazzstijlen. Je kunt dan de melodieën wat vrijer spelen en eventueel met wat meer swing. Dit is geen vereiste natuurlijk maar het helpt wel. Er zijn genoeg voorbeelden te noemen van leads die goed soleren: Benny Bailey, Chuck Findley, Derek Watkins, Al Porcino, Bobby Shew, Snooky Young, Andy Haderer etc.

Maar er zijn natuurlijk ook wel goede leads te noemen die niet soleren. Een aanrader is ook om sommige frases uit je hoofd te leren waardoor je niet meer hoeft te lezen maar alleen met de muziek zelf bezig kunt zijn.

Sparen

Een lead moet ook weten wanneer hij zich kan sparen en wanneer hij wat extra moet geven. Ik laat in een zwaar programma unisono lijnen vaak weg en speel weer mee vanaf het gediviseerde tutti. Ik vind het wisselen van stemmen niet bevorderlijk voor de embouchure. Ik laat dan bijvoorbeeld liever een heel stuk weg als er maar 4 partijen zijn voor een sectie van 5 trompetten.

Bezetting

Zorg dat de goede mensen op de goede plek zitten in de sectie. Zij moeten jouw werk namelijk lichter maken door je voldoende te steunen. Zorg dat er een goede 2de naast je zit die je kan steunen. Trompet 2 zit rechts van je, trompet 3 links of andersom. Aan de buitenkant van de sectie zit trompet 4 en eventueel trompet 5 aan de andere kant. Dus 5-3-1-2-4. Bij een sectie met 4 trompettisten is dat 4-3-1-2 of 4-2-1-3.

Onames beluisteren

Het is erg aan te raden veel te luisteren naar bigbands of popbands en je te concentreren op de drums en de lead. Ik heb heel wat 1ste partijen uitgeschreven van bijv. de Terry Gibbs Dreamband met Al Porcino op lead, of de Mel Lewis Jazz Orchestra. Voordeel van die bands is dat Mel Lewis op drums zit. Dat was één van de beste bigband drummers. Als tegenstelling van zijn relaxte stijl kun je bijv. ook wat lead partijen uitschrijven van de Buddy Rich Big Band, daar zit iedereen veel meer "on top of the beat" te spelen. Dat klinkt wat minder relaxed, maar wel erg energiek. Vooral de oudere opnames met Bobby Shew en Charley Davis op lead vind ik erg goed.

Om je wat meer te verdiepen in de popmuziek is alles met Jerry Hey (Heyhorns) erg aan te raden. Zoals de platen van Michael Jackson, maar nog beter de platen van Al Jarreau of Chaka Khan platen. Voor Latin muziek kun je eens luisteren naar Gloria Estefan. De dvd "Live in Miami" vind ik erg goed (met Teddy Mulet).

© copyright, 2006 Erik G. Veldkamp (www.erikveldkamp.nl)